

Ваздухопловни завод „Мома Станојловић“

Предстоји ревитализација

Ваздухопловни завод, традиције дуге 95 година, искусног кадра, упркос бројним тешкоћама, поуздан је ослонац ВиПВО када је реч о генералном ремонту ваздухоплова, ваздухопловних мотора, ваздухопловне опреме и средстава ПВО. Директор Завода пуковник мр Деспот Јанковић, поводом 1. јула, дана те установе, каже да су проблеми евидентни, да њихово решавање зависи од новчаних средстава и да „Моме“ предстоји нешто дужи период ревитализације.

Данас је Завод „Мома Станојловић“ првенствено намењен за задовољавање потреба система одбране у области генералног ремонта ваздухопловнотехничких средстава која се налазе у наоружању Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

– Стицај негативних околности последњих деценија довео је до тога да је Завод постао јединствена институција – нигде у свету нема сличне установе која се бави ремонтом тако великог броја разноврсних средстава, од авиона и хеликоптера, клипних, млазних и ракетних мотора, наоружања и ваздухопловне опреме, средстава про-

тивваздухопловне одбране, па до производње делова и склопова неопходних за ремонт, као и метролошком делатношћу – наводи директор Завода пуковник мр Деспот Јанковић.

Директна последица тога јесте сложен систем планирања и набавка великог броја различитих резервних делова. Ремонтни заводи су, иначе, најчешће специјализовани за одређено средство или групу сродних средстава.

– Један од горућих проблема јесте инфраструктура – у агресији 1999. године уништено је или тешко оштећено више од половине корисне површине Завода. Поред хангара и радионица за ремонт ваздухоплова, уништена је фарбара, до тада најсавременија на Балкану, испитна станица за моторе ММ и вајпер. Уништена је и котларница која је обезбеђивала грејање целог

Отворена врата младима

После дужег времена у току је пријем нових радника. На радна места и плату која је у висини републичког просека моћи ће да рачуна по четворо инжињера и ВКВ радника, и по један средњошколац, нискоквалификовни радник и један с вишим образовањем.

„Свежа крв” ће донекле поправити просечну старост у колективу, која износи 50 година. После трансформације Завода из доходовне у буџетску установу број запослених је скоро преполовљен, тако да је за многе послове остао само по један радник, додуше искусан. Таквих и нема на бироу рада, а нису стигли да млађима пренесу потребна знања.

Завода, па се сада грејемо из три различита извора, а неке радне просторије се и не греју, па је у њима рад зими скоро немогућ. Складиште за резервне делове и материјал је права „ракрана” Завода. Од некадашњих 60 хиљада квадратних метара, под кровом данас имамо мање од 40 хиљада метара квадратних – каже пуковник Јанковић.

Према његовим речима, међу проблемима ваља издвојити дуготрајну и сложу процедуру набавке резервних делова, који се најчешће купују у иностранству, као и старост технике која се ремонтује. Тешкоћу представља и то што запослени одавно не

Пуковник мр Десјој Јанковић

посећују међународне специјализоване сајмове, па је ограничена размена искустава. Такође, недовољан је увид у најновије технологије и производе, чак и у цене за одређене услуге, производе и опрему. Ни семинари ни обука кадра Завода у иностранству не реализују се већ дужи низ година.

– Проблеме с којима се суочавамо, а који су се годинама умножавали, не можемо решити по кратком поступку. Неопходно је улагати и у инфраструктуру, опрему, кадар. Морамо се припремити и за долазак нове технике у наоружање ВиПВО. До доласка нове технике Завод ће развијати нове програме за продужење рока рада и века употребе средствима која су сада у наоружању нашег ваздухопловства и противваздухопловне одбране – наглашава пуковник Јанковић.

Он је такође је указао да је један од сигурних путева за превазилажење проблема упославање вишка капацитета за пословање на комерцијалној основи и на домаћем и на страном тржишту, што подразумева, поред савремене опреме и кадрова, и добијање међународних сертификата и овлашћења. Завод има сертификован систем менаџментом квалитета СРПС

Технологија композитних материја

На здруженој вежби Војске и полиције „Заједнички подухват”, на Видовдан у Нишу, свечану промоцију имала су и два хеликоптера Ми-17 српског ваздухопловства и противваздухопловне одбране, који као да су управо изашли „испод чекића”. Реч је о хеликоптерима које је ремонтвао „Мома Станојловић” заједно са ино-партнером. Пре њих, последње године у јединице су отишли по један Миг-21, *орао*, *газела*, Ми-8 и два *сујергалеба* Г4.

Завод је једини у Европи освојио комплетну технологију производње лопатица главног ротора од композитних материјала за хеликоптере Ми-8 и газела. Реч је о потпуно домаћој технологији, од идеје до израде. У току је освајање производње и репних лопатица за Ми-8, такође од композитних материјала.

ИСО 9001:2008. Неопходно је и усаглашавање система одржавања са европским законодавством (Део-145).

На Дан Завода, 1. јула, заменик директората Директората цивилног ваздухопловства Горан Јовичић уручио је тој установи сертификат на основу којих је овлашћена за обављање радова на ваздухопловима типа Gazella SA 341, Gazella SA 342, „утва 75”, ваздухопловним моторима типа Lycoming, Astazou III и Astazou XIV, регистрованих у цивилном регистру. Завод настоји да освоји ремонт ваздухопловног мотора ТВ3-117, који покреће хеликоптер Ми-17, а који се налази у употреби у великом броју армија.

– Предстоји нам увођење информационог система, као и електронског система управљања документацијом, који ће бити интегрисан с постојећим информационом системом. Настојимо да унапредимо процедуре за управљање документацијом и аутоматизацију обраде података. Ово су битни предуслови и за унапређење рада – закључио је пуковник Јанковић. ■

Новица АНДРИЋ
Снимио Радован ПОПОВИЋ

Историјат

Завод баштини традиције Аеропланског депоа српске војске, формираног 1916. године у Микри крај Солуна. Ваздухопловнотехнички ремонтни завод „Београд” формиран је на данашњој локацији 1973, а 1976. добио је назив Ваздухопловни завод „Мома Станојловић” Батајница. До 2008. био је доходовна установа, а 2008. трансформисан је у буџетску установу и потчињен Управи за одбрамбене технологије. У марту прошле године прешао је у састав Ваздухопловства и противваздухопловне одбране наше војске.